

> Retouradres: Postbus 93144, 2509 AC Den Haag

Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek TNO
T.a.v.
Postbus 96800
2509 JE 'S-GRAVENHAGE

Datum 5 oktober 2026
Betreft Besluit tot verlening subsidie

Geachte heer ,

I. Aanvraag

Op 2 december 2025 ontving ik uw aanvraag waarin u, in navolging van het Nationaal Groeifonds investeringsvoorstel GroenvermogenNL, subsidie aanvraagt voor het deelproject 'Community of Practice Electrolysis' (hierna: deelproject 'COPE'), als onderdeel van het Nationaal Groeifonds project GroenvermogenNL (hierna: NGF-project GVNL).

Het deelproject 'COPE' heeft als doel de innovatie in elektrolysertechnologie te versnellen door risico's in de waardeketen te verminderen en bestaande fragmentatie in testprotocollen, kennisdeling en samenwerking te doorbreken. Door het harmoniseren van testmethoden, het opzetten van gedeelde testinfrastructuur en het ontwikkelen van slimme tools voor het voorspellen van prestaties en duurzaamheid van elektrolyserstacks, verlaagt het project validatiekosten, verkort het de time-to-market en stimuleert het project nauwere samenwerking tussen OEM's, componentontwikkelaars en onderzoekers, waarmee tegelijkertijd de positie van Nederland als leidende hub in de Europese waterstofwaardeketen wordt versterkt.

Bij de beoordeling van dit besluit ga ik uit van uw activiteitenplan zoals meegestuurd met uw aanvraag van 2 december 2025. U heeft uw aanvraag op 9 en 17 april 2026 nader toegelicht. Omdat een deel van de activiteiten aangemerkt zijn als economisch heeft u 17 augustus een aangepaste begroting aangeleverd.

Dit deelproject van het NGF-project GVNL wordt uitgevoerd door de Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek (hierna: TNO).

Leeswijzer

Allereerst schets ik ter inleiding in het kort de uitgangspunten voor het Nationaal Groeifonds (NGF) en het proces van de beoordeling van investeringsvoorstellen. Dit vormt de context van de aanvraag en mijn besluit. Hierna ga ik in op het

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Prinses Beatrixlaan 2
2595 AL Den Haag
Postbus 93144
2509 AC Den Haag
www.rvo.nl

Contactpersoon

E ngf@rvo.nl
T 088 042 42 42

Projectnaam

NGF-project GroenvermogenNL:
Deelproject COPE

Referentienummer

NGFGV2503

Ons kenmerk

GF260GY8PIU

Bijlage(n)

4

procesverloop van het investeringsvoorstel dat relevant is voor het NGF-project GVNL en het procesverloop van de aanvraag. Na mijn beoordeling besluit ik op de aanvraag.

II. Inleiding, procesverloop en beoordeling aanvraag

Hoofdstuk 1 Inleiding: Nationaal Groeifonds en subsidieaanvraag

1.1. Context van de aanvraag: het Nationaal Groeifonds

Het NGF is gericht op publieke investeringen die het Nederlandse verdienvermogen (structureel bbp) op (middel)lange termijn verhogen in lijn met kabinetsdoelstellingen. Hiermee kan de transitie worden gemaakt naar een duurzame economie en samenleving en de daarmee gepaarde innovatiekracht leidt tot continuerende, nieuwe en groeiende bedrijvigheid in Nederland. Met het NGF wordt ervoor gezorgd dat investeringen kunnen worden gedaan om grote uitdagingen zoals de klimaatverandering aan te gaan, maatschappelijke opgaven toekomstbestendig aan te pakken en te versnellen. De investeringen zijn gericht op drie pijlers: kennisontwikkeling, infrastructuur en onderzoek, ontwikkeling en innovatie, ook wel research and development and innovation (R&D&I) genoemd.

Voordat activiteiten uit het NGF kunnen worden gefinancierd en uitgevoerd dient een aantal stappen te worden doorlopen.¹ In de toekenningfase worden vanuit vakdepartementen en coördinerende bewindspersonen voor de drie pijlers investeringsvoorstellen ingediend bij de toegangspoort voor het NGF. De onafhankelijke Adviescommissie Nationaal Groeifonds (Adviescommissie NGF) beoordeelt de door de toegangspoort doorgeleide investeringsvoorstellen en adviseert het kabinet.² Op basis van het advies van de Adviescommissie NGF besluit het kabinet over het toekennen van bijdragen uit het NGF aan activiteiten (NGF-projecten). De toegekende NGF-bijdragen worden na parlementaire autorisatie als NGF-middelen in de vorm van budgetoverboekingen verwerkt op de departementale begrotingen of begrotingsfondsen van de relevante vakdepartementen die deze middelen vervolgens kunnen inzetten voor NGF-projecten. Daarmee vangt de fase aan van het door de relevante vakdepartementen daadwerkelijk beschikbaar stellen van de NGF-middelen aan de NGF-projecten.

1.2. Procesverloop NGF-investeringsvoorstel GroenvermogenNL

Het op de pijler R&D&I van het NGF gerichte investeringsvoorstel GroenvermogenNL is in september 2020 ingediend bij de toegangspoort voor het NGF voor de eerste ronde van het NGF door toenmalig Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat, mevrouw Keijzer. Daarna is dit

¹ Kamerbrief 7 september 2020, Kamerstukken II, 2019-20, 35300, nr. 83.

² Kamerbrief 1 december 2020, Kamerstukken II, 2020-21, 35570-XIX, nr. 23

investeringsvoorstel in januari 2021 doorgeleid naar de Adviescommissie NGF voor een beoordeling.³

De Adviescommissie NGF is positief over de potentiële impact van het investeringsvoorstel op het verdienvermogen en de impuls die het kan geven aan de energietransitie. Groene waterstof is essentieel om zware industrie en transport te verduurzamen en om fluctuaties in de duurzame energievoorziening vanuit zon en wind op te vangen. Omdat groene waterstof op dit moment nog niet economisch rendabel is, is innovatie op dit gebied hard nodig. Nederland zal hierin samen met andere landen moeten optrekken. Unieke kenmerken van Nederland, zoals de nabijheid van wind op zee, de haveninfrastructuur, het gasleidingennetwerk, de energie-intensieve industrie en relevante (wetenschappelijke) kennis, maken dat Nederland één van de aangewezen landen is om hier een voortrekkersrol in te vervullen. Nieuwe verdienmodellen in de distributie, opslag, productie en toepassing van groene waterstof bieden kansen voor extra bbp-groei. Bijvoorbeeld doordat er innovatieve ideeën of nieuwe (toeleverings-)industrieën ontstaan. De Adviescommissie NGF ziet vooral economische kansen in het R&D-programma in combinatie met de kleinschalige demonstratieprojecten. Daarnaast kan de investering in human capital onze beroepsbevolking voorbereiden op de waterstofeconomie. Omdat het verdienpotentieel van de grootschalige elektrolyzers en waterstoftoepassingen niet goed onderbouwd is, adviseert de commissie om deze onderdelen niet te bekostigen. De Adviescommissie NGF is zich ervan bewust dat we met alleen deze impuls aan groene waterstof de klimaatambities niet gaan bereiken. Dat vergt namelijk randvoorwaarden waar het NGF niet over gaat, zoals wet- en regelgeving en gedragsveranderingen. Waar het NGF wel een bijdrage kan leveren, is daar waar nieuwe kennis, technieken en infrastructuur nodig zijn. De Adviescommissie NGF verwacht dan ook dat de klimaatopgave naast groene waterstof ook andere waardevolle verdienmodellen met zich meebrengt.

De Adviescommissie NGF heeft het kabinet een positief advies gegeven over het NGF-investeringsvoorstel GroenvermogenNL en de volledige bekostiging daarvan zijnde een totale bijdrage uit het NGF van maximaal € 338.000.000.⁴

1.3. Toekenning NGF-bijdrage

³ Kamerbrief 14 januari 2021, Kamerstukken II, 2020-21, 35570-XIX, nr. 27.

⁴ Bijlagen bij Kamerbrief 9 april 2021, Kamerstukken II, 2020-21, 35570-XIX, nr. 28.

Er is op advies van de Adviescommissie NGF door het kabinet € 73.000.000 toegekend aan het NGF-project GroenvermogenNL (fase 1) en een bedrag van € 265.000.000 gereserveerd (fase 2).⁵

De Adviescommissie NGF heeft in maart 2024 positief geadviseerd over het vrijgeven van € 99.000.000 aan gereserveerde middelen voor het NGF-project GroenvermogenNL voor ronde 2⁶. Na de parlementaire autorisatie op 7 april 2026 is dit als NGF-middelen verwerkt op de departementale begroting van Economische Zaken⁷.

1.4. Procesverloop aanvraag

Gelet op het kabinetsbesluit en in overleg met de Stichting GroenvermogenNL heeft u de subsidieaanvraag voor het deelproject 'COPE' voor het NGF-project GVNL ingediend.

Na de aanvraag heeft u nog aanvullende informatie toegezonden met betrekking tot de activiteiten en de begroting, de laatste informatie is van 17 april 2026.

Deze documenten vormen samen de gegevens en bescheiden zoals bedoeld in artikel 4:2, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en mede de basis voor dit besluit.

Hoofdstuk 2 Beoordeling aanvraag

2.1. Activiteiten NGF-project GVNL

Gelet op de toekenning aan het NGF-project GVNL door het kabinet en de parlementaire autorisatie van die toekenning ben ik bereid € 1.550.000 beschikbaar te stellen voor het deelproject 'COPE' conform de doelstelling en de uitgangspunten van het NGF. Daartoe heeft u een aanvraag voor subsidie ingediend, zoals hiervoor genoemd (zie I. Aanvraag van dit besluit).

Uw deelproject maakt onderdeel uit van het NGF-project GVNL. Hierna volgt een toelichting op het NGF-project GVNL, in het bijzonder het deelproject 'COPE'.

2.1.1. NGF-project GVNL

Het gehele NGF-project GVNL is het Programma GroenvermogenNL. Het Programma GroenvermogenNL is een onderzoeks- en innovatieprogramma. Het programmamanagement van het NGF-project GVNL wordt uitgevoerd door de Stichting GroenvermogenNL.

Het Programma GroenvermogenNL bestaat uit de volgende 3 onderdelen:

⁵ Adviescommissie Nationaal Groeifonds, Advies tot toekenningen Groenvermogen van de Nederlandse economie & Health-RI, Augustus 2021

⁶ Adviescommissie Nationaal Groeifonds, Advies voorwaardelijke toekenningen en reserveringen, maart 2024

⁷ Tweede Kamer, vergaderjaar 2025–2026, 36 800 L nr.1 en https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/36800_I_begrotingsstaat_nationaal

1. (demonstratie-)projecten voor schaalvergroting van waterstof- en groene chemie
2. optimalisatie van valorisatie door coördinatie onderzoek en innovatie
3. een focus op menselijk kapitaal voor het ontwikkelen van een effectieve uitvoering

2.1.2. Deelproject COPE

Het deelproject maakt onderdeel uit van het NGF-project GVNL en draagt bij aan de ambitie om Nederland te positioneren als leidende hub in de Europese waterstofwaardeketen. Het geeft daarmee een innovatie- en ontwikkelingsimpuls aan de Nederlandse elektrolyserindustrie en de gehele groene waterstofsector.

Met dit deelproject wordt ingezet op het wegnemen van systeemrisico's die de opschaling van elektrolyzers belemmeren, door het ontwikkelen van geharmoniseerde protocollen, schalingsinzichten en AI-gebaseerde voorspellingsmodellen. Het doel is om de kosten van validatie te verlagen en de time-to-market van innovaties in elektrolysertechnologie te verkorten. Het deelproject wordt uitgevoerd door TNO in samenwerking met industriële partners, kennisinstelling en internationale organisaties. TNO voert de onderzoeksactiviteiten uit en orkestreert de community. Internationale samenwerking vindt plaats met onder andere de IEA-AFC Task 30 werkgroep "Electrolysis" en het EU Joint Research Centre (JRC) in Petten. Daarnaast wordt aansluiting gezocht bij nationale initiatieven zoals HEROW, NLHydrogen, EMP, HVCE en Voltachem, alsmede regionale initiatieven in Noord-Brabant, Groningen en de haven van Rotterdam.

Het project bestaat uit de volgende vier werkpakketten:

WP1 Community of Practice

Dit werkpakket omvat het opzetten en operationaliseren van de Community of Practice Electrolyzers. Activiteiten omvatten het organiseren van pressure cooker-sessies met sleutelpartijen uit de waardeketen, het identificeren van concrete behoeften en bereidheid tot bijdrage van communityleden, het vergroten van de zichtbaarheid van de community, het opstellen van een roadmap voor de drie pijlers (WP 2, 3 en 4) en het verkennen van duurzame organisatorische en financiële structuren, waaronder besluitvormingsmodellen, lidmaatschapskaders en financieringsmogelijkheden.

WP2 Harmonised Testing, Benchmarking and Certification

Dit werkpakket richt zich op het in kaart brengen van bestaande testprotocollen in Nederland en Europa en het identificeren van hiaten in standaardisatie. TNO publiceert een white paper over testprotocollen gebaseerd op intern ontwikkelde kennis en inzichten, als uitgangspunt voor internationale afstemming en protocolontwikkeling in samenwerking met IEA- en ISO-werkgroepen. Het uiteindelijke doel is te komen tot geharmoniseerde testmethoden en certificeringstrajecten die betrouwbare, overdraagbare resultaten over de gehele waardeketen garanderen.

WP3 Distributed Test Centre

Dit werkpakket richt zich op het opzetten van een gedistribueerd testcentrum door bestaande faciliteiten te verbinden en kennis over opschaling te ontwikkelen. Concrete activiteiten omvatten testen op een full-scale-area elektrolyserstack bij de HydroHub-installatie (Entrance, Groningen) ter vergelijking met kleinschalige testen bij het Faraday Lab in Petten, het ontwikkelen van initiële opschalingsrichtlijnen voor PEM-elektrolyzers, en het in kaart brengen van testcapaciteiten bij Nederlandse en Europese faciliteiten. Het doel is stakeholders in staat te stellen op de juiste schaal en locatie te testen, waardoor onnodige duplicatie wordt voorkomen.

WP4 Electrolyser Intelligence Platform

In dit werkpakket worden slimme, datagedreven modellen ontwikkeld om prestaties en levensduur van elektrolyzers beter te voorspellen en zo de afhankelijkheid van langdurige testtrajecten te verkleinen. Bestaande datasets worden opgeschoond en verrijkt, waarna AI-modellen worden getraind en gevalideerd met langdurige experimenten. Door inzicht te krijgen in de belangrijkste factoren achter degradatie en prestaties, ontstaat een gedeelde kennisbasis die de hele community benut.

2.2. Europeesrechtelijke aspecten

Op grond van artikel 7 van de Kaderwet EZK- en LNV-subsidies verleen ik geen subsidie als dit naar mijn oordeel leidt tot het verlenen van ongeoorloofde staatssteun in de zin van artikel 107 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: VWEU).

2.2.1. Staatssteun

Op basis van de aanvraag zie ik geen aanleiding om tot het oordeel te komen dat de verlening van subsidie ten aanzien van de activiteiten van werkpakket 2 tot en met 4 staatssteun vormt. Het is daarbij van belang dat wordt voldaan aan de verplichtingen van dit besluit die u vindt onder paragraaf 3.7. van dit besluit. Subsidieverlening voor de activiteiten van werkpakket 1 kwalificeert naar mijn oordeel wel als staatssteun.

2.2.2 Verenigbare en vrijgestelde staatssteun

Voor de activiteiten van werkpakket 1 kom ik op basis van de aanvraag tot het oordeel dat de subsidie verstrekt kan worden onder toepassing van Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard (Pb EU, L 187/1), zoals meerdere malen na 2014 gewijzigd, laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EU) 2023/1315 van de Commissie van 23 juni 2023 PbEU 2023, L 167, hierna te noemen Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV). Het gaat hierbij om de toepassing van artikel 27 van de AGVV.

Dit artikel verklaart steun voor innovatieclusters verenigbaar met de interne markt en vrijgesteld van de voorgenoemde aanmeldingsverplichting uit artikel 108,

derde lid, VWEU, mits wordt voldaan aan de daarin vastgestelde voorwaarden, alsmede aan de voorwaarden uit het hoofdstuk I van de AGVV.

Ik heb geconstateerd dat TNO geen ondernemingen in moeilijkheden is als bedoeld in artikel 1, vierde lid, onderdeel c, van de AGVV. Ik heb verder geconstateerd dat er tegen TNO geen bevel tot terugvordering uitstaat als bedoeld in artikel 1, vierde lid, onderdeel a, van de AGVV. Voorts heb ik vastgesteld dat met de uitvoering van de activiteiten die onder het toepassingsbereik van de AGVV worden gebracht niet eerder is begonnen dan na de aanvraag van 2 december 2025. Er gaat derhalve - onder meer om deze reden - een stimulerend effect uit van steun voor deze activiteiten aan de deelnemers van het samenwerkingsverband.

Beknpte informatie over deze subsidieverlening is op grond van artikel 9, eerste lid, van de AGVV gemeld aan de Europese Commissie. De volledige tekst van de onderhavige beschikking wordt gepubliceerd op de staatssteunwebsite op het internet.

Met betrekking tot staatsteun zijn een aantal verplichtingen opgelegd die zijn opgenomen in paragraaf 3.7 van deze beschikking.

2.2.3 Bewaartermijn boekhouding

Ik wijs u erop dat de Europese Commissie nog gedurende tien jaar na de vaststelling van deze subsidie, deze achteraf kan controleren. Ik raad u aan de relevante documenten met betrekking tot deze subsidie gedurende deze periode te bewaren.

III. Besluit

Hoofdstuk 1 Grondslag, uitvoeringsperiode en subsidiebedrag

3.1. Wettelijke grondslag subsidieverlening

In het kader van het doel en de uitgangspunten van het NGF verleen ik hierbij, op grond van artikel 2, tweede lid, van de Kaderwet EZK- en LNV-subsidies, subsidie voor de uitvoering van het deelproject 'COPE' van het NGF-project GVN, waarvoor u subsidie heeft aangevraagd.

3.2. Uitvoeringsperiode

De subsidiabele activiteiten dienen te worden uitgevoerd in de periode van 2 december 2025 tot en met 31 december 2030.

3.3. Subsidiebedrag

Op basis van de gegevens opgenomen in de aanvraag bedraagt het subsidiebedrag voor het project de gemaakte subsidiabele kosten zoals nader bepaald in paragraaf 3.4 van dit besluit.

Indien ter zake van de subsidiabele kosten of een deel daarvan reeds uit anderen hoofde vanwege een bestuursorgaan of de Europese Commissie subsidie is

verstrekt, wordt slechts een zodanig bedrag aan subsidie verstrekt, dat het totale bedrag aan subsidies niet meer bedraagt dan 100%, maar in ieder geval niet meer dan is toegestaan op basis van de geldende Europese steunkaders. Dit bedrag is inclusief alle eventuele belastingen waaronder de btw.

Het totale subsidiebedrag bedraagt maximaal € 1.550.000,- inclusief btw, gelet op de gegevens opgenomen in uw aanvraag en is berekend volgens de bij uw aanvraag gevoegde begroting.

3.4. Subsidieerbare kosten en berekeningsmethodiek

De totale kosten voor het project zijn door u begroot op € 2.550.000,- hieronder per kostensoort en per activiteitensoort weergegeven.

<i>Personeelskosten</i>	<i>Kosten apparatuur, uitrusting, machines</i>	<i>Kosten derden</i>
€ 2.041.578	€ 100.538	€ 407.884

<i>Type activiteiten</i>	Niet-economisch	Innovatiecluster (artikel 27 AGVV)
<i>Begrote kosten</i>	€ 1.931.989	€ 618.011

De volgende in aanmerking komende kosten voor zover noodzakelijk voor de uitvoering van de activiteiten, en daadwerkelijk gemaakt in de uitvoeringsperiode (zie paragraaf 3.2. van dit besluit), worden door mij subsidiebaar geacht:

Kosten van TNO:

- Eigen personele kosten berekend op basis van een integrale kostensystematiek, waarbij gebruik wordt gemaakt van een tarief per eenheid van een kostendrager waarin de directe en indirecte kosten per kostendrager zijn verwerkt (kostendragers zijn bijvoorbeeld personeels-/arbeidsuren, apparaat/machine-uren, output van apparaten en machines en verbruikte materialen) en die is gebaseerd op bedrijfseconomische en maatschappelijk aanvaardbare grondslagen en stelselmatig wordt toegepast.
- Kosten voor het gebruik van apparatuur, uitrusting en machines.
- Aan derden verschuldigde kosten die direct voor de subsidieerbare activiteiten worden gemaakt, de door uitbesteding van een deel van de subsidieerbare activiteit en kosten van voor de subsidieerbare activiteit geleverde diensten (waarvoor u een factuur ontvangt).

De vóór indiening van de aanvraag gemaakte kosten komen niet voor subsidie in aanmerking.

3.5. Btw

U heeft in de begroting een bedrag opgenomen voor niet terugvorderbare

btw/forfaitaire btw. Mocht bij vaststelling blijken dat het btw-bedrag verrekend kan worden, dan worden deze kosten in mindering gebracht op de totale kosten.

Hoofdstuk 2. Subsidieverplichtingen

Hierna heb ik de verplichtingen opgenomen die ik aan de subsidie heb verbonden en waarvoor geldt dat als (een van) deze verplichtingen niet worden nagekomen ik de subsidie geheel of gedeeltelijk kan intrekken en terugvorderen (na het uiten van een voornemen ertoe). Het betreft algemene verplichtingen, verplichtingen in verband met Europese staatssteunregels en verplichtingen in verband met inhoudelijke en financiële rapportage.

3.6. Algemene subsidieverplichtingen

Aan de subsidie zijn de volgende algemene verplichtingen verbonden.

1. U dient de subsidiabele activiteiten volledig uit te voeren overeenkomstig de aanvraag en binnen de uitvoeringsperiode (zie paragraaf 3.2 van dit besluit).
2. U voert een eigen administratie en bent daarmee verantwoordelijk voor de rechtmatige en doelmatige besteding van de ontvangen subsidie.
3. De inrichting van uw administratie dient zodanig te zijn dat deze aansluit bij de ingediende begroting en daaruit te allen tijde op eenvoudige en duidelijke wijze de rechtstreeks aan de activiteiten toe te rekenen kosten kunnen worden afgelezen.
4. In het geval er activiteiten door een derde of derden worden uitgevoerd, dient opdrachtverlening door de subsidieontvanger aan deze derde(n) plaats te vinden op basis van transparante criteria en marktconforme tarieven.
5. U dient de activiteiten uit te voeren op onafhankelijke wijze, wat in ieder geval betekent dat er geen directe relatie is met ondernemingen, er geen economisch en/of commercieel belang is, activiteiten op zodanige wijze worden uitgevoerd dat er geen belangenverstrengeling met belangen van individuele ondernemingen kan ontstaan, en ondernemingen geen bevoorrechte positie of preferente toegang kunnen krijgen tot de gesubsidieerde activiteiten en de resultaten daarvan.
6. U dient mij onverwijld een schriftelijke melding te doen zodra aannemelijk is dat de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend niet, niet tijdig of niet geheel zullen worden verricht of dat niet, niet geheel of niet tijdig aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen zal worden voldaan.
7. U dient voor elke essentiële wijziging in de aard of de uitvoering van de activiteiten mijn voorafgaande schriftelijke toestemming te vragen. Geen toestemming is vereist voor een wijziging van de in het besluit gespecificeerde kostensoorten indien als gevolg van deze wijziging de omvang van een kostenpost niet meer dan 15% wijzigt. Aan mijn toestemming kan ik nadere verplichtingen verbinden.
8. U doet mij onverwijld schriftelijke mededeling van de indiening bij de rechtbank van een verzoek tot verlening van surséance van betaling aan u of tot faillietverklaring van u.

9. Uiterlijk binnen 13 weken na de in dit besluit genoemde einddatum dient u bij mij schriftelijk een verzoek om subsidievaststelling in. Dit verzoek dient vergezeld te gaan van:
- a. een eindrapport waarin verloop en eindresultaten van de activiteiten zijn vastgelegd. U zendt dit rapport tevens ter informatie naar de Stichting GroenvermogenNL;
 - b. een gespecificeerde opgave van alle rechtstreeks aan de activiteiten toe te rekenen werkelijk gemaakte kosten, opgesteld conform de ingediende begroting;
 - c. Een controleverklaring conform het controleprotocol zoals opgenomen in bijlage 1

3.7. Subsidieverplichtingen in verband met Europese staatssteunregels

Aan de subsidie zijn de volgende subsidieverplichtingen verbonden gelet op de uit artikel 107 VWEU voortvloeiende Europese staatssteunregels.

Voor de niet-economische activiteiten (WP2-4) zijn de volgende verplichtingen van toepassing:

1. De subsidie wordt uitsluitend ingezet voor niet-economische activiteiten. Eventuele voordelen die worden behaald met het verrichten van de subsidiabele niet-economische activiteiten worden niet (direct, noch indirect) doorgezet naar andere (economische) activiteiten.
2. Indien er naast de niet-economische activiteiten ook economische activiteiten worden verricht, dienen deze activiteiten zowel financieel als administratief gescheiden te worden uitgevoerd van de activiteiten die met deze subsidie worden ondersteund. Dit betekent dat in de boekhouding beide soorten activiteiten, de kosten, financiering en de inkomsten daarvan duidelijk dient te worden onderscheiden.
3. In het geval er activiteiten door een derde of derden worden uitgevoerd, moet opdrachtverlening aan deze derde(n) plaatsvinden op basis van transparante criteria en marktconforme tarieven.
4. De door u te verrichten activiteiten dienen op een neutrale, onafhankelijke objectieve en niet-discriminatoire wijze plaats te vinden en mogen niet concurreren met de dienstverlening die op de markt door commerciële partijen wordt aangeboden. Het is aan u om te voorkomen dat er kosten voor rekening worden genomen die normaliter voor rekening dienen te komen van ondernemingen als indirect begunstigden van de activiteiten.
5. De resultaten van gesubsidieerde activiteiten dienen voor een ieder zonder onderscheid kosteloos toegankelijk te zijn, en mogen geen individuele ondernemingen bevoordelen.
6. U dient te waarborgen dat de gesubsidieerde activiteiten geen betrekking hebben op exportbevordering of -promotie.
7. Bij samenwerking met ondernemingen dient u zich te houden aan de voorwaarden van paragraaf 2.2.2, randnummers 28 en 29, van het OOI-steunkader⁸:

⁸ Kaderregeling Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie (PbEU 2022/C414/1)

- a. de deelnemers dienen voorafgaand aan het project een overeenkomst af te sluiten over de wijze waarop wordt omgegaan met de bijdrage in de kosten, het delen in de risico's en uitkomsten, de verspreiding van de resultaten en de toegang tot en de regels voor de toewijzing van intellectuele eigendomsrechten, en
- b. er dient ervoor gezorgd te worden dat:
 - i. de deelnemende ondernemingen de volledige kosten van de activiteiten dragen; of
 - ii. de resultaten van de activiteiten waaraan geen intellectuele eigendomsrechten kunnen worden ontleend, kunnen breed worden verspreid en eventuele intellectuele eigendomsrechten die uit de activiteiten van de deelnemende onafhankelijke onderzoeksinstituten of onderzoeksinfrastructuur voortvloeien, volledig aan hen worden toegekend; of
 - iii. uit de activiteiten ontstane intellectuele eigendomsrechten, alsmede daarmee verband houdende toegangsrechten, aan de verschillende samenwerkende deelnemers worden toegekend op een wijze die een passende afspiegeling is van hun werkpakketten, bijdragen en respectieve belangen, of
 - iv. de onafhankelijke onderzoeksorganisatie of onderzoeksinfrastructuur van de deelnemende ondernemingen een vergoeding ontvangt die overeenstemt met de marktprijs voor de intellectuele eigendomsrechten die voortvloeien uit het samenwerkingsproject die worden overgedragen aan de deelnemende ondernemingen.
- c. Het absolute bedrag van financiële en niet-financiële bijdragen van de deelnemende ondernemingen in de kosten van de activiteiten van de onafhankelijke onderzoeksorganisatie of onderzoeksinfrastructuur die de betrokken intellectuele eigendomsrechten hebben opgeleverd, kan op de vergoeding, bedoeld in verplichting 8, onderdeel b, sub iv, in mindering worden gebracht.
- d. De vergoeding, bedoeld in verplichting 8, onderdeel b, sub iv, stemt overeen met de marktprijs indien:
 - i. het bedrag van de vergoeding is vastgesteld via een publieke, open en transparante concurrerende verkoopprocedure; of
 - ii. een taxatie van een onafhankelijke deskundige bevestigt dat de prijs overeenstemt met de marktprijs;
 - iii. een deelnemende onafhankelijke onderzoeksorganisatie of onderzoeksinfrastructuur als verkoper kan aantonen dat zij heeft onderhandeld over de vergoeding om, rekening houdende met haar algemene doelstellingen, het maximale economische voordeel binnen te halen op het tijdstip dat het contract werd afgesloten; of
 - iv. in de gevallen waarin de samenwerkingsovereenkomst de onderneming een voorkeursrecht geeft ten aanzien van het door een deelnemende onafhankelijke onderzoeksorganisatie of onderzoeksinfrastructuur gegenereerde intellectuele eigendomsrecht, wanneer hieraan de deelnemende onafhankelijke onderzoeksorganisatie of onderzoeksinfrastructuur het recht is

gekoppeld derden te verzoeken om economisch meer voordelige aanbiedingen, zodat de onderneming haar aanbod daaraan moet aanpassen.

- e. De voorwaarden van een contract, overeengekomen op grond van verplichting 8, onderdeel d, sub iii, wijken niet af van voorwaarden die onafhankelijke ondernemingen overeen zouden komen en behelzen geen enkele vorm van heimelijke verstandhouding.

Voor de innovatiecluster-activiteiten (WP1) zijn de volgende verplichtingen van toepassing:

1. TNO dient voldoen aan de voorwaarden zoals opgenomen in artikel 27 van de AGVV.
2. In het kader van de toepassing van artikel 27 van de AGVV geldt:
 - a. dat de steun enkel wordt verleend aan de rechtspersoon die het innovatiecluster opereert: de Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek, en dat de subsidie voor de kosten die ingevolge artikel 27 voor steun in aanmerking komen niet wordt doorgegeven aan de clusterleden van het innovatiecluster;
 - b. dat de toegang tot de panden, faciliteiten en activiteiten van het innovatiecluster open staan voor meerdere gebruikers en op transparante en niet-discriminerende basis wordt verleend;
 - c. dat de vergoedingen die voor het gebruik van de faciliteiten van het cluster en voor deelname aan de activiteiten van het cluster worden berekend, overeenstemmen met de marktprijs of de kosten ervan weerspiegelen;
 - d. dat het innovatiecluster een 'access document' zal opstellen en zal publiceren op de eigen website waarin de voorwaarden voor de toegang tot het innovatiecluster en de kosten voor het gebruik zijn opgenomen;
 - e. dat de in aanmerking komende kosten voor exploitatiesteun zijn: investeringen in immateriële en materiële activa als bedoeld in artikel 2, sub 29 en 30 van de AGVV en voor exploitatiesteun: personeelskosten en administratieve kosten (met inbegrip van de algemene kosten) met betrekking tot:
 - het aansturen van het cluster ter bevordering van samenwerking, informatiedeling en het verschaffen of toe leiden van gespecialiseerde en op maat gemaakte zakelijke ondersteuningsdiensten;
 - de marketing van het cluster om nieuwe ondernemingen of organisaties aan te trekken en de zichtbaarheid te verhogen;
 - het beheer van de faciliteiten van het cluster, de organisatie van opleidingsprogramma's, workshops en conferenties ter ondersteuning van kennisdeling, netwerking en transnationale samenwerking;
 - f. dat de steunintensiteit van exploitatiesteun voor innovatieclusters ten hoogste 50% van de totale in aanmerking komende kosten bedraagt, over de periode waarvoor steun wordt toegekend.

3.8. Subsidieverplichtingen in verband met inhoudelijke en financiële rapportage

Aan de subsidie zijn de volgende verplichtingen in verband met inhoudelijke en financiële rapportage verbonden.

1. U dient jaarlijks uiterlijk op 1 maart, vanaf 2027, verslag uit te brengen over de voortgang van het project), conform een model dat door RVO beschikbaar wordt gesteld.
2. U dient op mijn verzoek mee te werken aan een formele visitatie of audits van de NGF Fondsbeheerders of van de Adviescommissie NGF. Een verzoek tot een formele visitatie of audit wordt minimaal één maand van te voren aangekondigd.
3. U bent verplicht om medewerking te verlenen aan evaluaties van het NGF-project GroenvermogenNL ten behoeve van het NGF. GVNL ten behoeve van het NGF. Deze verplichting geldt tot vijf jaar na de datum van het besluit tot subsidievaststelling.

Hoofdstuk 3 Subsidievaststelling, bevoorschotting en correspondentie

3.9. Subsidievaststelling

Het besluit tot subsidievaststelling zal ik geven binnen 13 weken na ontvangst van uw aanvraag daartoe dan wel nadat de voor het indienen ervan geldende termijn genoemd in verplichting 9 van paragraaf 3.6 van dit besluit is verstreken. Indien ik het besluit niet binnen 13 weken kan geven zal ik u daarvan in kennis stellen en daarbij een redelijke termijn noemen waarbinnen u het besluit tegemoet kan zien.

3.10. Voorschot

Ik verstrek u ambtshalve een voorschot van 90% van het subsidiebedrag, zijnde € 1.395.000. Het voorschot zal in delen worden betaald, zoals opgenomen in onderstaande tabel en bijlage 4 van dit besluit.

Bedrag (€)	Betaalmoment
551.217	Na de subsidieverlening
150.783	1 november 2026
79.875	Per kwartaal in 2027
56.700	Per kwartaal in 2028
18.450	Per kwartaal in 2029
18.225	Per kwartaal in 2030

De hierboven genoemde bedragen zullen worden overgemaakt binnen 2 weken na genoemde datum op bankrekeningnummer NL46INGB0651267862 ten name van Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek TNO.

De voorschotten zullen worden verleend op basis van de door u bij de aanvraag verstrekte gegevens. Op basis van voortgangsrapportages kan de bevoorschotting worden herzien.

Het resterende bedrag € 155.000 zal worden verrekend bij de vaststelling van de subsidie.

3.11. Correspondentie

Alle correspondentie met betrekking tot deze subsidie dient u, onder vermelding van het referentienummer NGFGV2503, te zenden naar:

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
T.a.v.
Prinses Beatrixlaan 2
2595 AL Den Haag
Telefoonnummer:
E-mail:

De contactpersoon voor het NGF-project GVNL bij het Ministerie van Klimaat en Groene Groei is de heer , telefonisch te bereiken op en per mail via .

De Minister van Klimaat en Groene Groei,
namens deze,

Jan Berkhof
Afdelingsmanager Ondernemerschap & Financiering
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Dit bericht is automatisch gegenereerd en bevat daarom geen handtekening.

Bijlagen:

Bijlage 1: Controleprotocol Subsidieproject
Bijlage 2: Template directieverklaring
Bijlage 3: Bevoorschottingsschema
Bijlage 4: Begroting

Bezwaarclausule

Als u het niet eens bent met deze beslissing kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief een bezwaarschrift indienen. Stuur het ondertekende bezwaarschrift met een kopie van deze beslissing naar Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, Postbus 40219, 8004 DE, Zwolle. Op onze internetsite www.mijn.rvo.nl/bezwaar vindt u meer belangrijke informatie over het indienen van een bezwaarschrift. Dit besluit is verzonden op de in de aanhef van deze brief vermelde datum.

Bijlage 1: CONTROLEPROTOCOL SUBSIDIEPROJECT

1. Uitgangspunten

1.1 Doelstelling

Dit controleprotocol heeft als doel het geven van aanwijzingen omtrent de reikwijdte en de intensiteit van de controle aan de accountant, belast met de controle van de door de subsidieontvanger bij het Ministerie in te dienen aanvraag om subsidievaststelling.

1.2 Definities

Accountant: een registeraccountant of Accountant-Administratieconsulent als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek aan wie de subsidieontvanger de opdracht heeft toegekend de aanvraag tot subsidievaststelling te controleren.

Subsidieontvanger: een rechtspersoon aan wie namens het Ministerie een subsidie is verstrekt.

Controleverklaring: een schriftelijke verklaring van de accountant inhoudende een oordeel omtrent de juistheid, volledigheid en financiële rechtmatigheid van een aanvraag tot subsidievaststelling.

Financiële rechtmatigheid: een financiële transactie is in overeenstemming is met de in de van toepassing zijnde wet- en regelgeving (zie paragraaf 1.3) opgenomen bepalingen die de uitkomst van die financiële transactie beïnvloeden.

1.3 Wet- en regelgeving

Voor de controle van de financiële rechtmatigheid volgens dit protocol is in de beschikking tot subsidieverlening genoemde wet- en regelgeving (inclusief eventuele wijzigingen hierin) van toepassing.

Bij de uitvoering van de controle stelt de accountant tevens vast dat:

- a. in de rekening en verantwoording omtrent de kosten en opbrengsten:
 - 1°. geen kosten als subsidiabel zijn opgenomen die niet voor subsidie in aanmerking komen op grond van de beschikking tot subsidieverlening;
 - 2°. uitsluitend kosten als subsidiabel zijn opgenomen die daadwerkelijk voor rekening komen van de subsidieontvanger;
- b. de subsidieontvanger opgave doet van alle opbrengsten, waaronder subsidies, waarmee de activiteit waarop de subsidie betrekking heeft mede is gefinancierd;
- c. ingeval de subsidie strekt tot uitvoering van een project, het project is uitgevoerd overeenkomstig het activiteitenplan waarop de beschikking tot subsidieverlening betrekking heeft.

2. Controleaanpak

2.1 Eisen voor de controleaanpak

De controle moet voldoen aan de controlestandaarden die onderdeel zijn van de nadere voorschriften Controle- en overige standaarden (NV COS), die door de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) zijn vastgesteld.

Zonder de in voorgaande alinea geformuleerde voorschriften in te perken, zijn voor de controle van specifieke financiële verantwoordingen ten behoeve van de vaststelling van bijdragen vanuit het Ministerie met name de volgende aandachtspunten van belang:

1. De accountant stelt een analyse op inzake het risico dat de specifieke financiële verantwoording een materiële afwijking bevat. Deze risicoanalyse wordt specifiek opgesteld voor deze controle; er mag niet volstaan worden met een standaard analyse. In de risicoanalyse maakt de accountant zichtbaar welke controles gericht op de geïdentificeerde (significante) risico's zullen worden uitgevoerd.
2. De accountant ontwikkelt op grond van de risicoanalyse een controleplan waarin zijn vastgelegd: de aard, de tijdsfasering en de omvang van de controlewerkzaamheden die door leden van het controleteam moeten worden uitgevoerd om toereikende controle-informatie te verkrijgen teneinde het controlerisico tot een aanvaardbaar laag niveau te reduceren.
3. In het controleplan wordt de goedkeuringstolerantie (zie paragraaf 2.2) vertaald naar controletoleranties, waarbij de goedkeuringstolerantie het maximum is.
4. Bij de controle wordt vastgesteld of de in de financiële verantwoording opgenomen posten, met in achtneming van de controletoleranties en goedkeuringstolerantie (zie paragraaf 2.2), juist, volledig en rechtmatig (zie definitie in paragraaf 1.2) zijn.
5. De accountant controleert:
 - de juiste en volledige weergave van de door andere bestuursorganen, de Europese Commissie en derden verstrekte bijdragen in de kosten van de gesubsidieerde activiteiten;
 - het al dan niet terecht hebben opgevoerd van de btw als kostenpost;
 - *indien van toepassing*: de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen.
6. De accountant mag bij zijn controle gebruik maken van controlewerkzaamheden, die zijn uitgevoerd bij de controle van de jaarrekening van de subsidieontvanger. Een enkele verwijzing hiernaar in het controledossier met betrekking tot de (individuele) subsidie is onvoldoende. In het controledossier voor de specifieke verklaring moeten deze werkzaamheden worden beschreven evenals de belangrijkste relevante conclusies. Het controledossier moet zelfstandig bruikbaar zijn. Dit betekent dat de relevante stukken daarin opgenomen zijn.
7. De accountant zorgt voor adequate controledocumentatie, waaruit blijkt dat de werkzaamheden conform het controleplan zijn uitgevoerd, wat de uitkomsten van de controle zijn en dat deze zijn beoordeeld door de

eindverantwoordelijke accountant. Deze documentatie omvat naast het op de risicoanalyse gebaseerde controleplan in ieder geval stukken waaruit blijkt:

- dat de cijfermatige juistheid van de verantwoording is nagegaan;
- dat de verantwoording aansluit met de financiële administratie;
- dat een cijferbeoordeling is uitgevoerd van de werkelijk verantwoorde kosten ten opzichte van de begrote kosten;
- wat de aard en de omvang zijn van verrichte systeem- en gegevensgerichte controlewerkzaamheden op in de verantwoording opgevoerde kosten.

2.2 Materialiteit: goedkeuringstoleranties en gewenste zekerheid

Bij zijn oordeelsvorming over de naleving van de subsidieverplichtingen streeft de accountant naar een redelijke mate van zekerheid. Indien dit begrip voor het gebruik van statistische technieken gekwantificeerd moet worden, wordt een betrouwbaarheid van 95 procent gehanteerd.

Een controleverklaring met een goedkeurende strekking impliceert dat, gegeven eerder genoemde betrouwbaarheid, de maximale afwijking voor wat betreft de getrouwheid of financiële rechtmatigheid in de financiële verantwoording niet groter is dan één procent van het totaal financieel belang van die verantwoording. De hierna vermelde goedkeuringstoleranties zijn van toepassing.

Aard van de aangelegenheid	Controleverklaring			
	Goedkeurend	Met beperking	Oordeel onthouding	Afkeurend
Fouten in de verantwoording en onzekerheden in de controle	$\leq 2\%$	$> 2\% - \leq 4\%$	Onzekerheden $> 4\%$	Fouten $> 4\%$

Afwijkingen in de verantwoording

Van een afwijking in de verantwoording is sprake indien naar aanleiding van het uitgevoerde onderzoek is gebleken dat een (gedeelte van een) verantwoorde post niet voldoet aan één of meer aspecten van de geldende wet- en regelgeving (zie ook paragraaf 1.2) of dat een (gedeelte van een) post niet juist of volledig is verantwoord. Afwijkingen van wet- en regelgeving worden in absolute zin opgevat; saldering van afwijkingen is daarom niet toegestaan.

Het niet in staat zijn om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen (onzekerheden in de controle)

Er is sprake van onzekerheden in de controle wanneer op basis van de beschikbare controle-informatie niet kan worden vastgesteld of een (gedeelte van een) post voldoet aan de eisen in de geldende wet- en regelgeving.

Omgaan met geconstateerde afwijkingen

Het uitgangspunt is dat subsidieontvanger de door de accountant geconstateerde afwijkingen voor zover mogelijk corrigeert. Materiële afwijkingen (conform tabel paragraaf 2.2), die niet door de subsidieontvanger worden gecorrigeerd, leiden tot een aangepast (niet goedkeurend) oordeel door de accountant.

3 Verslaglegging

De accountant legt de uitkomsten van de controle vast in een controleverklaring. Hiervoor wordt de actuele NBA voorbeeldtekst HRA 3 sectie II hoofdstuk 10.3: "Controleverklaring bij een subsidiedeclaratie in de publieke sector" gehanteerd, aangepast voor incidentele subsidies.

4 Reviewbeleid

De Auditdienst Rijk (ADR) kan een review uitvoeren op de uitgevoerde accountantscontrole inzake deze subsidie. De accountant, die de controle uitvoert, verstrekt de ADR desgevraagd alle inlichtingen en bescheiden. De eventuele extra kosten van deze accountant in verband met de review zijn niet voor rekening van het Ministerie.

Bijlage 2 Directieverklaring

Referentie: ..

Activiteiten en verplichtingen

De directie van [naam subsidieontvanger] verstrekt deze verklaring bij de aanvraag tot vaststelling van de subsidie voor de activiteiten [naam en referentie] in de periode [van-tot].

De directie is verantwoordelijk voor de juistheid en volledigheid van de subsidieverantwoording.

De directie verklaart dat de subsidie rechtmatig is besteed, dat wil zeggen voor het doel waarvoor deze is verstrekt en dat aan alle verplichtingen is voldaan.

Subsidieverantwoording

	Begrote kosten	Gerealiseerde kosten
Totaal bedrag aan subsidiabele kosten	€	
Ontvangen subsidie	€	
Eigen bijdrage	€	

Datum van de handtekening: 5 oktober 2026

Directie

Naam:

Datum: 5 oktober 2026

Plaats:

Handtekening: